

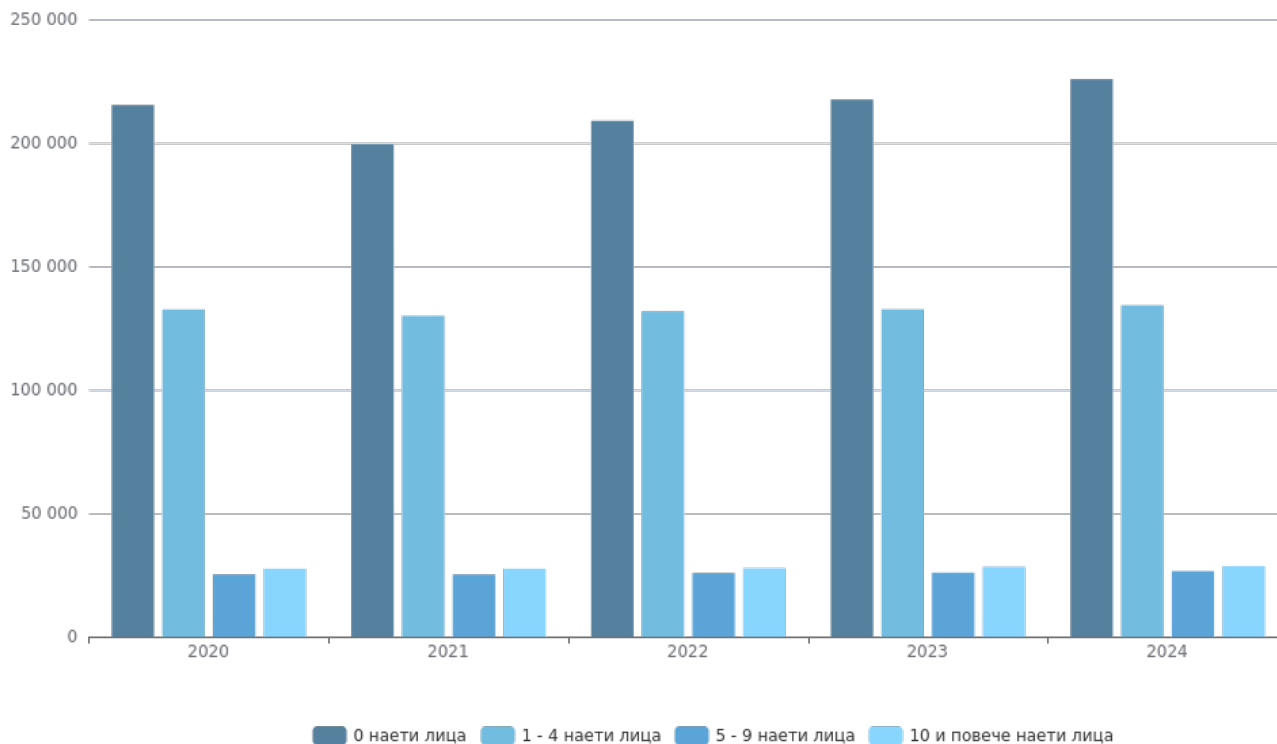

ДЕМОГРАФИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА - 2024 ГОДИНА

Активни предприятия и заетите в тях лица

През 2024 г. броят на активните предприятия в България е 415 087, което е с 2.7% повече в сравнение с предходната 2023 година.

Фиг. 1. Активни предприятия според броя на наетите лица

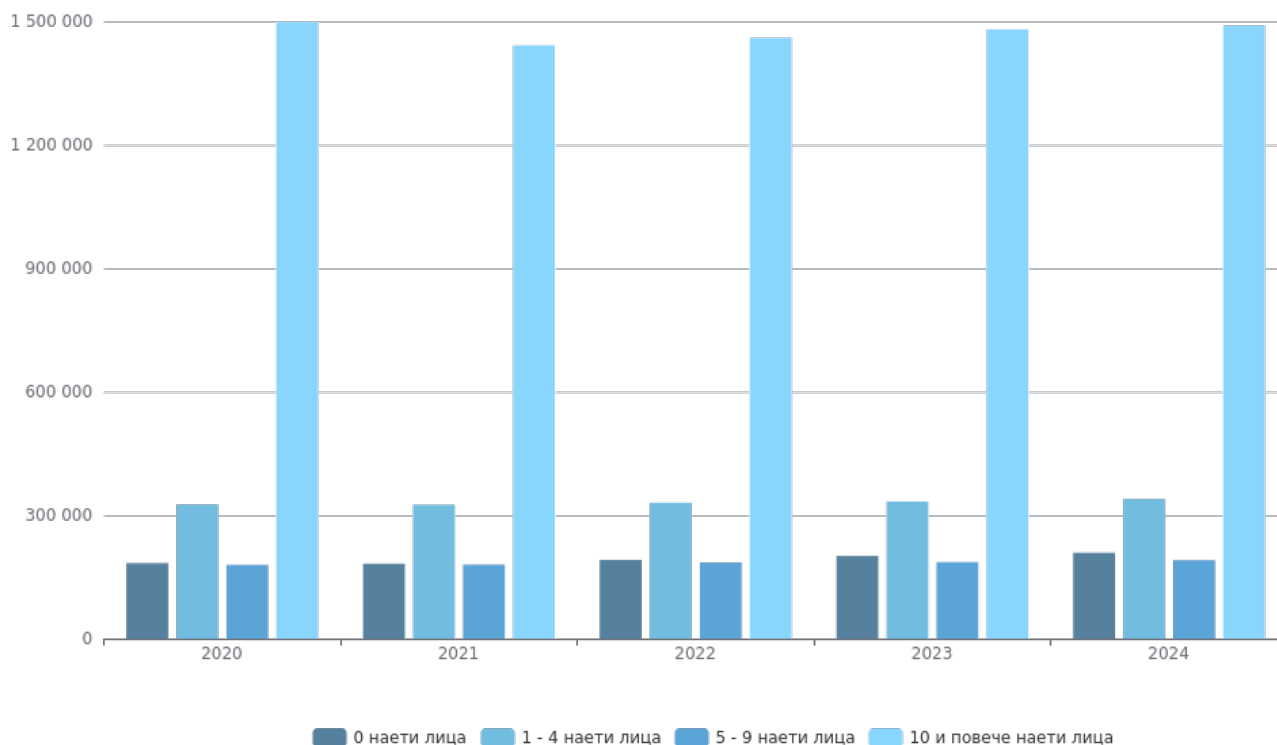
В периода 2020 - 2024 г. най-голям е относителният дял на активните предприятия без наети лица¹ (0 наети), като през 2024 г. той достига 54.4% от всички активни предприятия. Следва групата „1 - 4 наети лица“ с 32.3%, а най-нисък е дялът на предприятията в групата „5 - 9 наети лица“ - 6.4%.

Заетите лица² в групата „10 и повече наети лица“ съставляват 67.6% от средния брой на заетите в същия период, докато дялът на предприятията в тази група е едва 7.1% от всички активни предприятия. Същевременно големият брой активни предприятия в групата „0 наети лица“ формира само 8.9% от общия брой на заетите в страната (виж фиг. 2).

¹ Наети лица са тези, които работят за работодател въз основа на трудов договор и получават компенсация под формата на заплата, хонорар или възнаграждение в натура.

² Заети лица в едно предприятие са всички наети лица, както и работещите собственици.

Фиг. 2. Заети лица в активните предприятия според броя на наетите лица

Новородени предприятия³

През 2024 г. новородени са 43 315 предприятия, което представлява 10.4% от общия брой предприятия в разглежданите сектори на икономиката. За периода 2020 - 2024 г. средногодишно са се раждали 10.0% от активните предприятия.

Структурата на родените предприятия по икономически сектори остава относително стабилна през последните пет години, като тази структура се запазва и през 2024 г. (виж фиг. 3). С най-висок относителен дял са новородените предприятия в сектор G - „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 30.6%, а с най-нисък в сектор В - „Добивна промишленост“ - под 0.1%.

³ Новородените предприятия обхващат всички нововъзникнали активни икономически субекти през изследвания период. Тези предприятия са били активни през референтната година (t), но не са били активни нито в годината ($t-1$), нито в годината ($t-2$).

Фиг. 3. Структура на родените през 2024 г. предприятия по икономически сектори

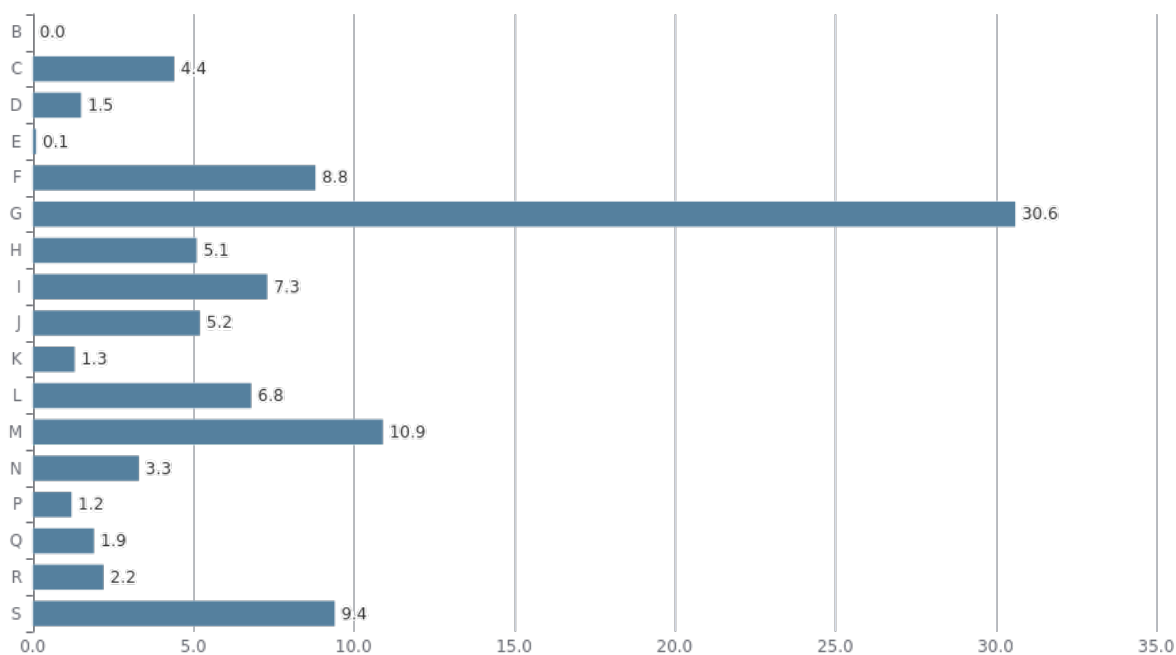
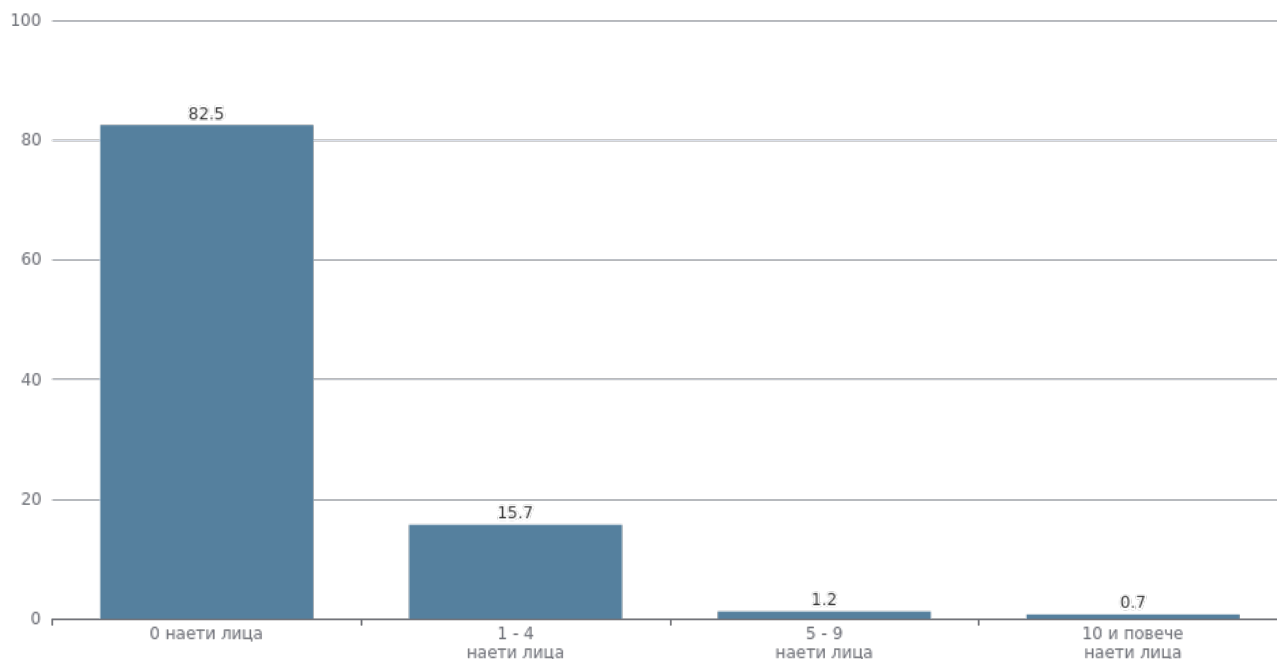

Таблица 1. Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008)

Код	Наименование
B	Добивна промишленост
C	Преработваща промишленост
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
E	Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F	Строителство
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
H	Транспорт, складиране и пощи
I	Хотелиерство и ресторантьорство
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
K	Финансови и застрахователни дейности
L	Операции с недвижими имоти
M	Професионални дейности и научни изследвания
N	Административни и спомагателни дейности
P	Образование
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа
R	Култура, спорт и развлечения
S	Други дейности

През 2024 г. най-голям брой новородени предприятия попадат в групата „0 наети лица“ - 35 717, следвани от групата „1 - 4 наети лица“ - 6 781, докато в групата с „10 и повече наети лица“ броят е 284 (виж фиг. 4).

Фиг. 4. Структура на родените през 2024 г. предприятия според броя на наетите лица

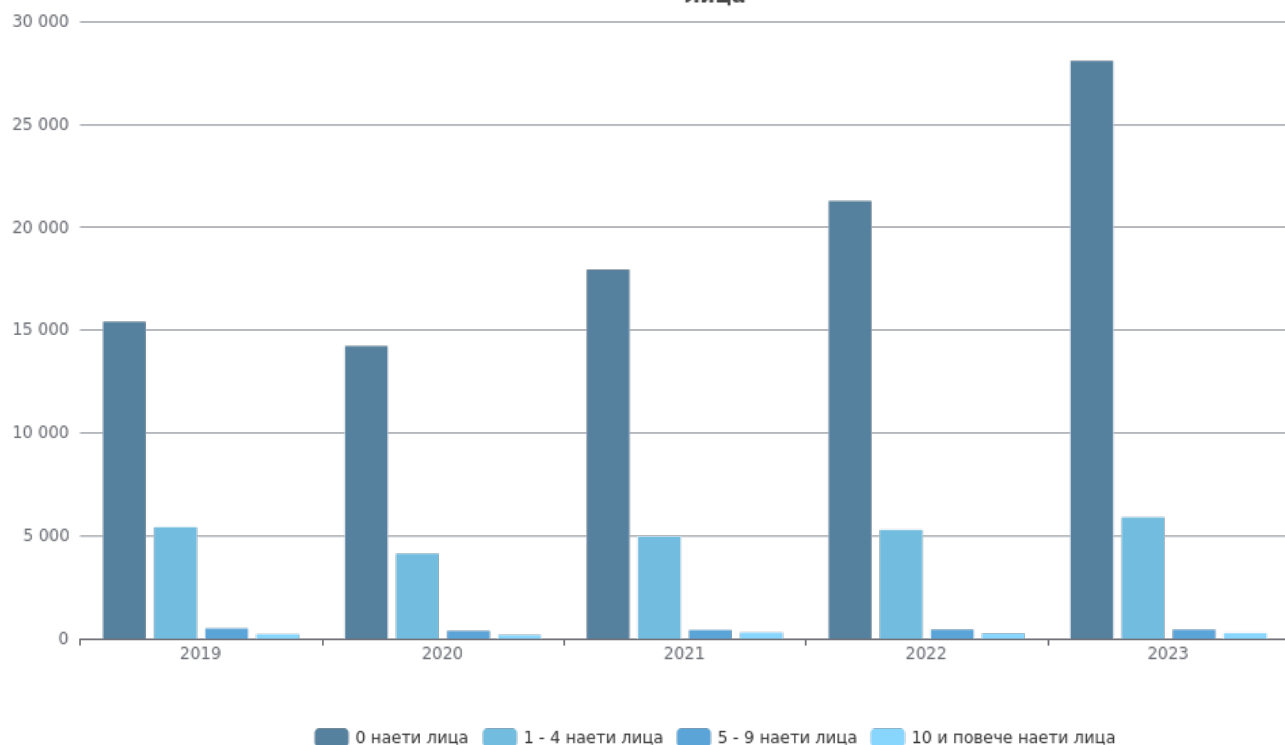
Оцелели предприятия⁴

Успешно преживели 2024 г. са 34 676, или 80.0% от всички новородени предприятия през 2023 г., като с най-висок относителен дял е групата „10 и повече наети лица“ - 93.1%.

От 2019 г., с отдалечаване от годината на раждане, се наблюдава тенденция на намаляване на броя на оцелелите предприятия и за четирите групи според броя на наетите в тях. Делът на предприятията, родени през 2019 г. и все още активни пет години по-късно, е 5.2%, докато делът на родените през 2023 г. и активни през 2024 г. е 8.4% от общия брой на активните предприятия през 2024 г. (виж фиг. 5).

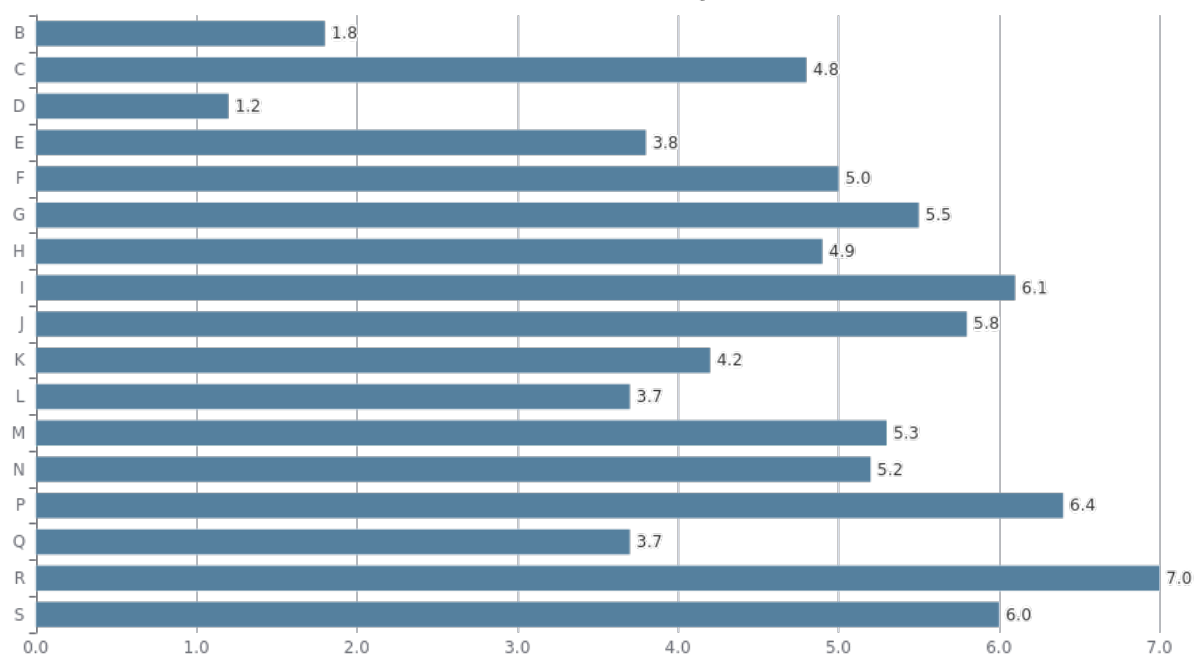
⁴ Оцелели предприятия са тези, които са активни както преди, така и след определено бизнес демографско събитие. Предприятието може да се промени по някакъв начин, например от гледна точка на икономическата активност, размера, собствеността или мястото, на което извършва дейността си, но то продължава да бъде активно.

Фиг. 5. Предприятия, родени през периода 2019 - 2023 г. и оцелели през 2024 г., по брой наети лица

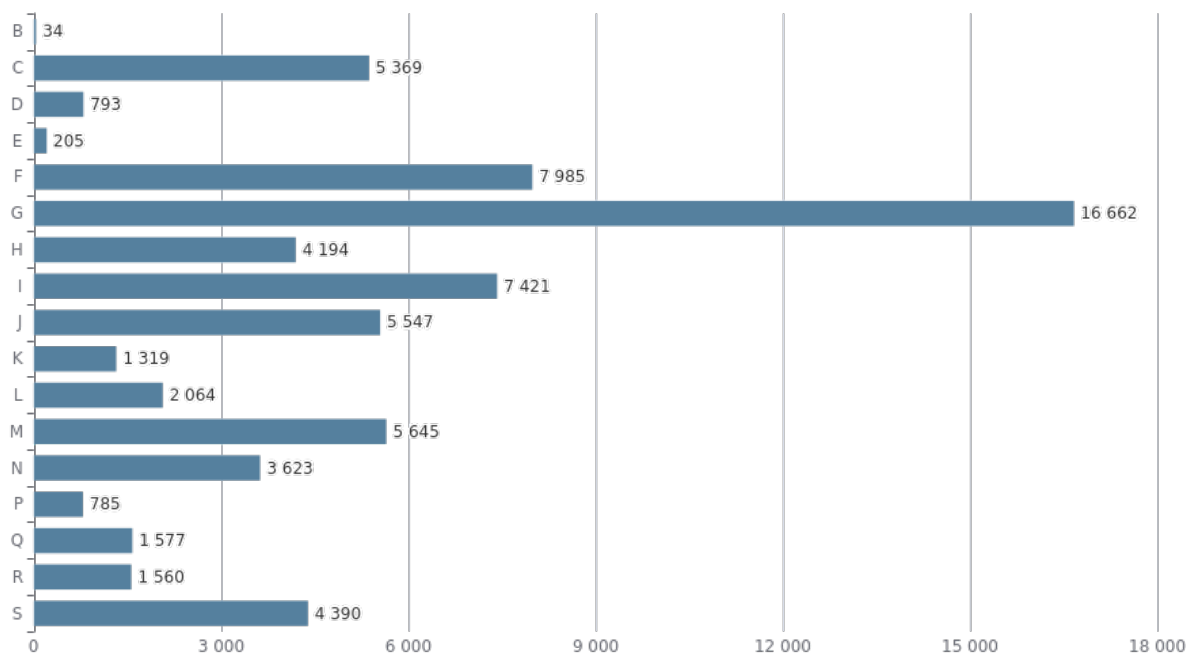
Наблюдението показва, че по икономически дейности най-жизнеспособни са предприятията от сектор R - „Култура, спорт и развлечения“, в които делът на оцелелите през петгодишния период е 7.0%. Стойността на този показател е най-ниска за предприятията от сектор D - „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ - 1.2% (виж фиг. 6).

Фиг. 6. Относителен дял на родените през 2019 г. и оцелели през 2024 г. предприятия по икономически сектори

Общият брой на заетите лица в родените през 2023 г. и оцелели през 2024 г. предприятия е 69 173 души, като 54.5% от тях са концентрирани в четири от наблюдаваните седемнадесет икономически сектора: G - „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 24.1%, F - „Строителство“ - 11.5%, I - „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 10.7%, и M - „Професионални дейности и научни изследвания“ - 8.2% (виж фиг. 7).

Фиг. 7. Заети лица в родените през 2023 г. и оцелели през 2024 г. предприятия по икономически сектори

Разпределението на заетостта при родените през 2023 г. и оцелели през 2024 г. предприятия, по групи наети лица е следното:

- 0 наети лица - 50.3%;
- 1 - 4 наети лица - 28.2%;
- 5 - 9 наети лица - 7.0%;
- 10 и повече наети лица - 14.5%.

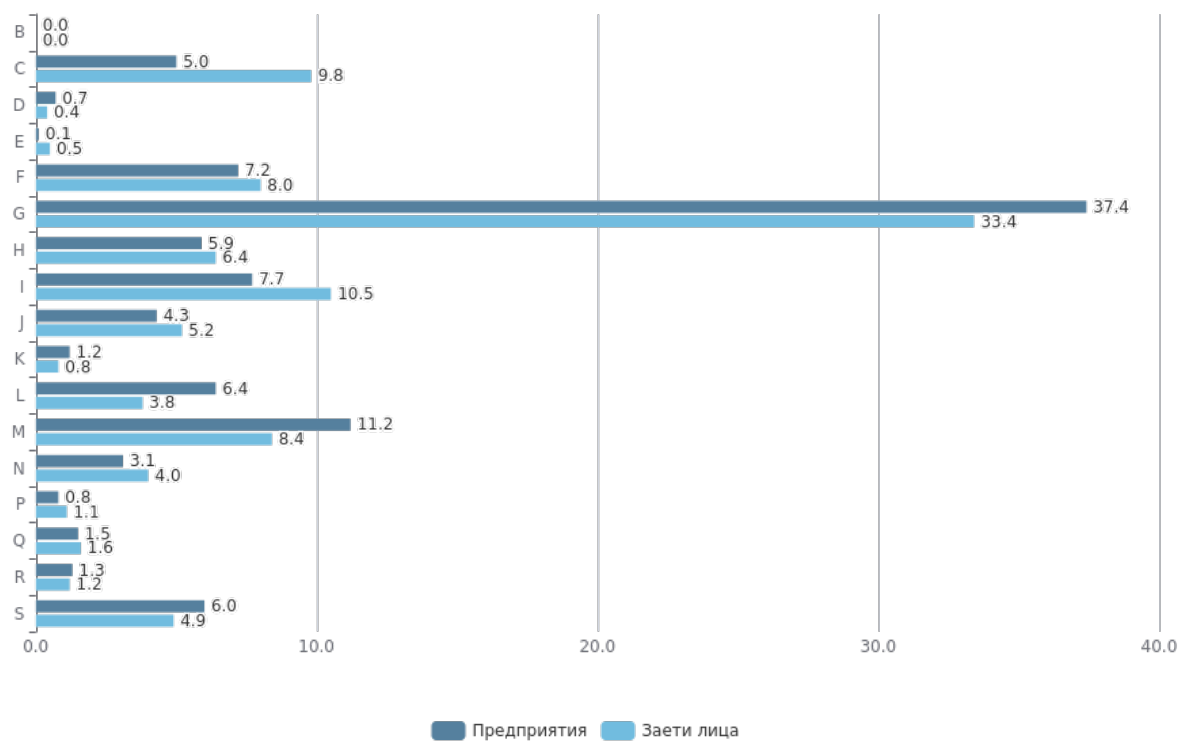
Умрели предприятия⁵

През 2023 г. са умрели 32 125 предприятия⁶, или 7.9% от активните предприятия през същата година, в резултат на което 1.9% от заетите са загубили работните си места. Най-висок - 37.4%, е дялът от умрелите предприятия от сектор G - „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“. Най-жизнеспособни са предприятията от сектор B - „Добивна промишленост“, като при тях умрелите предприятия са под 0.1% (виж фиг. 8).

⁵ Умрелите предприятия обхващат всички икономически субекти прекратили дейността си през изследвания период. Тези предприятия са били активни в година (t) и не са били активни нито в годината (t+1), нито в годината (t+2).

⁶ Данните за 2023 г. са втори предварителни.

Фиг. 8. Структура на умрелите през 2023 г. предприятия и заетите в тях лица по икономически сектори

Методологични бележки

Аналогично на статистиката на населението бизнес демографията описва жизнения цикъл на предприятията - от тяхното раждане, през оцеляването и развитието, до смъртта им. По-конкретно, бизнес демографията представя данни за активните, новородените и умрелите предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, както и данни за промяната на заетостта в тях.

Регламент № 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. за европейската бизнес статистика и Регламент за изпълнение № 2020/1197 на Европейската комисия създават общата рамка за събиране, обхват, изготвяне, предоставяне и оценка на хармонизирани статистически данни за всички области на бизнес статистиката, включително и за демографията на предприятията в ЕС.

Националният статистически институт участва в хармонизираното статистическо изследване на Европейската комисия за демография на предприятията, като от 2010 г. всички показатели са изчислени съгласно Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008).

Обхватът на наблюдението включва сектори от В - „Добивна промишленост“, до N - „Административни и спомагателни дейности“, и сектори от Р - „Образование“, до S - „Други дейности“, с изключение на раздел 94 - „Дейности на организации с нестопанска цел“ (КИД - 2008).

Настоящото прессъобщение представя информация от изследването на демографските събития на предприятията в България за 2024 г. и проследява динамиката им за петгодишен период (2020 - 2024 година).

Обект на изследване

Обект на изследването е статистическата единица „*предприятие*“, дефинирано в Регламент на ЕП и на Съвета № 696/93 от 15 март 1993 г. като „... *най-малкото обединение на юридически лица, което е организационна единица, произвеждаща стоки или услуги и възползваща се от определено ниво на автономност при вземане на решения, особено при разпределение на текущите си ресурси*...“.

Цел на изследването

Основна цел на изследването по демография на предприятията е да се оцени броят на активните предприятия и заетите и наетите лица в тях. Това осигурява ценна информация за продължителността на живота на предприятията по вид и големина, брой и вид на умрелите предприятия, темпове на растеж, годишни коефициенти на оцеляване на предприятията. Тези данни допълват структурната бизнес статистика и формират основата за претегляне и извличане на други статистики, изучаващи предприятията.

Обхват на изследването

Демографските данни за предприятията се основават на информация от Бизнес регистъра, поддържан в НСИ, който съдържа всички активни предприятия на територията на Република България. При избора на предприятия за съответните години не е прилаган лимит по отношение на големината им (брой на заетите лица, брой на наетите лица или размер на оборота). Демографските данни в изследването са базирани изцяло на предприятия, които са регистрирани и са били активни поне през една година от изследвания период.

Използвани класификации
Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008)

Код	Наименование
B	Добивна промишленост
C	Преработваща промишленост
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
E	Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F	Строителство
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
H	Транспорт, складиране и пощи
I	Хотелиерство и ресторантьорство
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
K	Финансови и застрахователни дейности
L	Операции с недвижими имоти
M	Професионални дейности и научни изследвания
N	Административни и спомагателни дейности
P	Образование
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа
R	Култура, спорт и развлечения
S	Други дейности

Групировки на предприятията според броя на наетите в тях лица

E0	Предприятия с 0 наети лица
E1T4	Предприятия с 1 до 4 наети лица
E5T9	Предприятия с 5 до 9 наети лица
EGE10	Предприятия с 10 или повече наети лица